

Hørings svar – lov og forskrifter om gjennomføring av rusomsorgen

Vi viser til høringsbrev av 30.01.2015 fra Helse- og omsorgsdepartementet. Asker kommune har besluttet å avgi administrativ hørings svar.

Generelle kommentarer:

Det er stort behov for en veileder for tvang etter Helse- og omsorgslovens (hot) kap. 10. Det er ulik praksis i både kommunene og spesialisthelsetjenesten og dette medfører kvalitetsmessige forskjeller nasjonalt. Sammen med en veileder er det nødvendig å utarbeide gode og tydelige rutiner mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten også på et praktisk nivå. Det er en erfaring at samarbeid mellom instansene er svært viktig for at disse oppholdene blir vellykkete, dvs at bruker ønsker frivillig behandling i etterkant av gjennomføringen av fylkesnemndas tvangsvedtak.

Det beskrives i rapporten ang kap 10 i hot fra Helsedirektoratet at institusjonen kan oppheve fylkesnemndas vedtak om tilbakehold i institusjon ved tvang (s.42). Dette er unyansert skrevet og kan gi inntrykk av at spesialisthelsetjenesten kan oppheve vedtaket. Det er spesialisthelsetjenestens plikt å finne egnet institusjon for gjennomføringen av vedtaket, ikke å oppheve det. Oppheving av vedtaket kan bare gjøres i samråd med Fylkesnemnda/ kommunen.

Bruk av tvang på institusjonen skal være formålstjenlig i forhold til institusjonsoppholdet. I forhold til kap10-2 og 10-3 er formålet med institusjonsoppholdet i stor grad *motivasjonsarbeid* til videre behandling, ved siden av å skjerme fosteret. Gjennomføring av tvang må sees i sammenheng med dette formålet.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på direktoratets forslag til nye forskrifter og departementets merknader og alternative forslag:

- Helsedirektoratet foreslår en felles forskrift for alle institusjoner som tilbyr tjenester til rusavhengige.

Asker kommune støtter forslaget til Helsedirektoratet om at denne forskrift skal gjelde alle typer institusjoner som yter rustjenester, offentlige og private, med eller uten økonomisk avtale med HF eller kommune.

Vi støtter også Departementets forslag om å inkludere institusjoner som delvis eller helt er finansiert gjennom statlige tilskuddsordninger. Dvs både departementets forslag punkt d, og direktoratets forslag punkt e).

- Direktoratets forslag innebærer at regler om rusmiddeltesting tas ut av helse- og omsorgstjenesteloven og i stedet reguleres fullt ut i forskriften. Forslaget innebærer således at bestemmelser i helse- og

omsorgstjenesteloven kapittel 10 om fylkesnemndas kompetanse til å vedta rustesting blir opphevet.

Asker kommune støtter forslaget. Vi ønsker at kommunens rolle tydeliggjøres i form av at institusjonen bør vurdere rustesting dersom kommunen vurderer dette som nødvendig for å oppnå formålet med oppholdet.

- Pasienter som er tilbakeholdt i psykisk helsevern med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 10. Den foreslåtte gjennomføringsforskriften vil ikke regulere deres institusjonsopphold. I stedet vil gjennomføringsbestemmelsene i psykisk helsevernloven kapittel 4 gjelde. Etter psykisk helsevernloven § 1-1a annet ledd gjelder likevel ikke alle bestemmelsene i loven hvis oppholdet skjer i medhold av en annen lov, for eksempel helse- og omsorgstjenesteloven. Blant annet er det gjort unntak for § 4-7a andre ledd, som gir adgang til å fatte vedtak om at det skal tas urinprøve av pasienten. Etter departementets syn bør det være adgang til å rusmiddelteste pasienter med rusmiddelproblemer også når de er innlagt i det psykiske helsevernet.

Asker kommune støtter departementets forslag til endringer i psykisk helsevern loven slik at det gis adgang til å fatte vedtak om urinprøve. Det er en erfaring at pasienten skrives ut etter opphold i psykisk helsevern, men uten at det sørges for egnet institusjon for videreføring av fylkesnemndas vedtak. Dette må presiseres.

- Institusjonen kan selv bestemme om det skal foretas kroppsvisitasjon og ransaking av beboers rom og eiendeler ved inntak eller under oppholdet. Direktoratet foreslår å innføre en hjemmel for rutinemessig ransaking ved ankomst i institusjon. Altså ikke utifra mistanke om rus, men som en generell regel.

Det er viktig at dette er klart og tydelig formulert for bruker før innleggelse, og det er gjort en avtale med bruker i forkant om de mulighetene som institusjonen har i forhold til ransaking og kroppsvisitasjon. Det er derfor viktig at rammene for tiltakene beskrives i forskriften. Det er en utfordring at flere av brukerne har utfordringer i forhold til seksuelle/fysiske overgrep. Det krever et særlig kompetent personale for å gjennomføre kroppsvisitasjon for å ivareta disse brukerne.

Andre kommentarer til Helsedirektoratets forslag til gjennomføringsforskrift:

Asker kommune stiller spørsmål om et enkeltvedtak ved *samtykke* til urinprøve ved rusmistanke er nødvendig i institusjoner der rusfrihet er formålet. Dette oppfattes som en ikke- nødvendig byråkratisering og vi er usikker på om denne byråkratiseringen styrke brukers rettsikkerhet.

Med vennlig hilsen

Meera Grepp
Kommuneoverlege